

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én másfél iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Ném tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ ezimzandók.

A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal ad felvilágosítást.

„Kis hirdetések“-ben minden szó 2 kr., egyleti tagoknak 1 kr, latezimmel minden közlés után még 30 kr.

Szerkesztő bizottság: elnök Szabó József; Dr. Berde Áron, Bárány Jósika Sámuel, Szabó Sámuel, Vörös Sándor, felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: Mire ügyeljünk házi állatainknál? Reich Albert. — A borok házasítása. Molnár István. — Szeben megye haladása. — A meztelen csigák kártékonyaságáról. — A szőlők fagykáráról. — A karók eltartásáról. — Paszulytermelésünk érdekében. — A gyümölcsfák trágyázásáról. — A vaselin. — Trágyakészítés az istállóban. — Jó számóca palánta. — Vasuti szemledíjak. — Rovarok a veteményes kertben. — A borjuk ragályos hasmenése ellen. — Egyleti mozgalmak: Vá. ülés június 10-én. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Mire ügyeljünk házi állatainknál?

Allattenyésztésünkben egyik főszerepet játsza a legelőre való kihajtás előtt és alatti felügyelet; a napontai tapasztalatok pedig úgy állategészségügyi, mint állategészség-rendőri tekintetből igazolják, hogy sem a községek előljáróságai sem egyes gazdáink, helyesen nem járnak el.

Ebből kifolyólag czélszerűnek és kívánatosnak vélem a már meglevő, részint törvényes, részint országos szabályrendeletek által elrendelt intézkedések megtartását különösen szem előtt tartva, a legelőre hajtott összes marhaállományokra vonatkozólag a következőket figyelembe ajánlani:

Mindnyájunk előtt ismeretes azon körülmény, hogy legnagyobb részben a mult télen bekövetkezett takarmány hiányában állataink silányul teleltek ki; az ily állatok pedig a korai tavaszi legelőre való kihajtásuk előtt még többet szenvedtek, mint ha a különben gyenge takarmányozás mellett visszatartattak volna addig, míg a zord idők megszűntek és a legelőkön a fű valamennyiben nőni kezdett.

Igen számos községben tapasztaltam, főleg a kerületembe eső törvényhatóságokban, hogy rövid idővel az állatok kihajtása után nem kevés számú áldozat volt. Ha közelebbi vizsgálat tárgyát képezte az elhullások oka, akkor kiderült, hogy gyomor- és béllob lett felvéve, holott tulajdonképen és legnagyobb részben az erdős helyeken: az u. n. erdő-kór volt. Ez pe-

dig nagyon is könnyen megfejthető, mivel a mint említettem is igen elgyengült állataink a kihajtás alkalmával a mezőkön még elég tüvet nem találtak és így oda igyekeztek, hol legelőbb zöldséget láttak és éhségöket az erdőben megtalált: tölgy-, kőríz-, juhar- és nyárfákról lapuk, fiatal ágak és rügyek által csillapították. A tölgy-féléknél a fiatal ágakban és rügyekben a „csereny“ (Tanninum) azon anyag, mely ha nagyobb mennyiségben vétetik fel a gyomorba, mérgezőleg hat, mivel megtámadja a veséket, gyomrot és beleket. De különben is ki van-e zárva, hogy egyik évben a természet több — és más évben kevesebb cserenytartalommal ruhazza fel az említett fákat? hogy pedig ebben van valószínűség bizonyítja az is, miszerint ugyanazon legelőkön némely években ép azon időszakokban hasonló körülmények mellett hajtattak az erdős-legelőkre, még is az erdő-kór egyetlen esete, bármily hosszú időn át tartott a legel-tetés, nem mutatkozott.

Az is tudva van Dr. Balog Kálmán szerint, hogy ha a cserenyt az embereknél nagyobb mennyiségben adjuk, akkor a gyomor- és belek fehérvérjével és enyvképző anyagaival oldhatatlan összeköttetéseket alkot és étvágytalanságot, étundort, hasmenést és oly nagy mervű roncsolást eredményezhet, hogy ez halálra vezet. Nem különben ismeretes előttünk, hogy kevesebb mennyiségben adva és vérző felületre téve a csereny a vérzésnek csillapítását idézi elő, valamint a csereny hatásának lehet tulajdonítani azt is, hogy eleve az erdő-kórban szenvedő állatok rendszeren mindig igen kinos dugulásban szenvednek és csak a betegség beállta után pár nappal később szokott a hasmenés és vérvizelés, a fájdalmas gyomor- és béllobbal fellépni, midőn már a hőmérséklet is 40-41°-ig C-ot mutat.

Ezért nem tudom eléggé ajánlani, hogy még június hó folyama alatt is ott, hol a megnevezett minőségű erdei legelőkre vannak gazdáink állatai utalva, csakis akkor bocsássák legelés végett oda, ha a fű már teljesen megnőtt, mivel ellenesetben

nem kapván eleget, készletve leendnek a táplálást a fák lapuja, ágai és rügeiből megszerezni. Ha az erdőre hajtás után 3—4 nap alatt bár csak egy állaton is jelentkezni fog az étvágytalanság, száraz ganajlás és a belekbeni fájdalmas erőltetése a véresvizezésnek, azonnal igyekezni kell az állatokat az erdőből elterelni.

A betegség nem ritkán ép oly veszélyes és rohamos halálzással köszönt be, mint a marhavészen kívül bármely komolyabb jellegű ragályos kórfolyam, úgy annyira hogy: 30—40 % is elpusztulhat, de azért ment minden ragályozástól.

Megtámadja a betegség a lovat, szarvasmarhát, kecskét és juhót, de legrohamosabban és legveszélyesebben a szarvasmarhát; ezen állatok közt is leginkább azokat melyek gyenge test-szervezettel bírnak és gyengén táplált vézna szerűek. Megtámadja ugyan nem ritkán a legerősebb állatot is, mivel keletkezésére nagyon is befoly, hogy az élvezett eledel csereny tartalma mennyiben volt kártékony, de ezek inkább ellentállanak és el nem hullanak.

A gyógykezelésre nézve sajnosan kell nyilvánítanom, hogy magának a betegségnek azonnali elhárítására nem folyhatunk be, mivel az egész kór nem egyéb, mint: cserenymérgezés; ez ellen pedig direct gyógyszer nincs, mivel az ily állatok orvoslata csak a szervek megtámadásának egyenkénti gyógykezelésére szorítkozik, ez okból tehát első teendő azonnal állatorvos után küldeni és a további teendőket rábízni, mivel ellenesetben az elterelt, de már beteg állatokból is a gondatlan kezelés mellett sok elpusztulhat.

Az „erdő-kór“ ismertetését Krausz Károly kir. állami állatorvos a nép nyelvén igen sikerülten írta le, e munka 1884-évben pályadíjat nyert, és a nagym. földm.-ipar-és keresk. ministerium adta ki, ajánlom gazdáink figyelmébe átolvasás végett; különben az „Erdélyi gazda“ is 1884 évi 45 és 46. számaiban teljtartalmulag közölte.

A legelőre hajtás előtt még első és elmulasztatlan teendő, hogy az összes marhalétszám felvétessék és állatorvosilag házról-házra járva megvizsgáltassanak; ez nagyon fontos, már csak azért is, mivel számos betegség van, mely a tél folyamata alatt fejlődik ki és ragályos. De fájdalom a szükséges és elegendő szakközégek hiányában a házon kívül egybegyűjtve vizsgálják az állatokat meg. Ha már most esetleg ragályos jellegű állatállományunkat megelőző vizsgálat nélkül összecsapják, vajjon nem terjedhet-e csak ezen egyszeri összebocsájtásból is a ragály tovább? Fájdalom, dacára annak, hogy az 1874. évi XX. t.-cz. 26—28-ik §§-ai egyenesen és határozottan rendelkeznek, mégis számos azon község, a hol csak felületen vizsgálatok tartattak, de még ezek sem szakértő közbejöttével. Már most például lóállományunkra vonatkozólag ha esetleg egy darab takonykórban szenvedne, a szakértői vizsgálat nem léteben egyszerű csikó-keh-nek tartva, a többi egészséges állatok közé tereftetik: mennyi áldozatot követelne? Ezt úgy hiszem, hogy felesleges részleteznem, mivel az ebből eredhető esetleges károk mindnyájunk előtt ismeretesek.

A nyári legeltetés végett főleg ott, hol nemcsak az illető honos községekből, hanem más megye területéről is hajtátnak legeltetés végett állatok vajmi kevés még mindig a felügyelet

és ez okból ez évben is számos büntetés következik be. Azért kiválóan figyelmeztetem községi előjáróinkat és gazdáinkat, hogy az idegen megyékből hajtott kérődő állatokra (szarvasmarha, juh és kecske) nagyon ügyeljének, mivel ezek szolgálhatnak főalkalmul egy ragály tovaterjedhetésére. E tekintetben is az 1874. évi XX. t. cz. 17. 18-ik §§-hoz kiadott ministeri utasítás 15-ik kikezdésében szószerint ez áll: „A kérődő állatoknak más megye területén fekvő legelőkre való hajtása, nagyobb távolságu fuvarozásra, nemkülönböztetve egyik megye területén levő gazdaságból a másik megye területén lévő gazdaságba való átköltöztetése, vés z mentes időben is csak úgy engedhető meg, ha az e célra használt marha a helység előjárósága által kellő marhalevéllal és oly nemű igazolvánnyal van ellátva, hogy az illető község marhalétszámának egészségi állapotának további 7 napra való igazolása, a marhalevél túlsó lapján, eszközöndő.“ Ezen rendelet is néhol teljesen elhanyagoltatik, holott nagyon is fontos. Azért községi előjáróink és gazdáink ne vegyék zokon, ha ennek elmulasztása következtében az ellenőrző állami közegek által a rajtérés után a szigorú büntetéseket fogják szorgalmazni; e panasz már majdnem évenként feljúl és dacára ennek, még is legnagyobb részben figyelmen kívül hagyatik.

Hogy a legelőn levő állataink, őszintén szólva — vajmi kevés gondozásban részesülnek, bizonyítja azon körülmény is, hogy a száraz rekkenő melegekben alig található árnyas helyeket, sőt még a delelők is akárhányszor állott vizek mellett vannak, holott első sorban azok lecsapolásáról és elegendő kutak ásatásáról kellene gondoskodni; az ilyszerű hiányok legtöbbszörre ott fordulnak elő, hol egyes tulajdonosok elhatározzák, hogy nagyobb területű legelőikre idegen községekből vesznek fel legeltetés végett marhákat. A legelők kiadhatása csak úgy lenne engedélyezendő, ha a marhalegeltetéshez megkívántató jó víz rendelkezésre áll és szabályos állategészség-rendőri intézkedések vannak életbeléptetve. Most csaknem kivétel nélkül elmondhatjuk, hogy arról nincs intézkedés, ha esetleg elhullások történnek, holott a gyepterekről való előzetes gondoskodás elodázhatlan, mivel még most is — kivételesen ugyan — de megtörténik, hogy az elhullott állatokat szabadban hagyják és azt a kutyák és vadak lakmározzák fel. Igaz, hogy ma már kevesbedik az ilyszerű eljárás, mert törvényeink és ebből kifolyó szabályrendeleteink következtében szigorú büntetések mondatnak ki; de ezt semmi szín alatt elhanyagolni nem is lehet és ép azért minden helységben első sorban gazdáink vannak hivatva, hogy a legelőkön elpusztult állatok hulláinak részére, egy e végre kijelölt izolált tér tövissel jól bekerítve rendelkezésre álljon.

Végül nem tehetem, hogy állattenyésztésünk emelésére egyik elodázhatlan intézményt meg ne említsem; ez az apa-állatok megvizsgálása és létszámuknak az anya-állatok arányához mért meghatározása, mely alkalommal az esetleges sátnya s nem kielégítő állatok kiseljejtése is meg kell, hogy történjék. Ma már — tisztelet egyes törvényhatóságok erélyes fel lépésének — el kell ismernünk, hogy legnagyobb részben, átlátva a kor intő szavát, szabályrendeletileg intézkedtek. Ily sza-

bályrendelet már több törvényhatóságban évek óta ministeri megerősítést nyert és teljeseedsbe is vétetett; míg más törvényhatóságok, tudomásom szerint szintén igyekeznek ezt érvényre emelni.

A cél igen szép és nemes, de ott, hol az intézkedés életbe léptetett első sorban ennek lelkiismeretes keresztülvitele teremti meg a tulajdonképeni eredményt. Az apa-állatok megválasztása és azok számának arányosítása adja meg állattenyésztésünk egyik legfőbb alapját; ha erre szakértőileg nem figyelünk és legnagyobb óvatossággal és szigorral el nem járunk, a tenyésztésre alkalmatlanokat kérélnhetlenül ki nem metszjük, akkor az eredmény vajmi kevés leend. Ellenkező esetben a még számos helységekben lévő satnya vegyes származású marháink kivésznek és egy erőteljes faj keletkezését remélhetjük, a mi különben is magyar jellegű fajunknak egyik elvitázhatlan sajátja. Mert ha gazdáink a tenyésztendő állataikat bármiként tartják, mégis azon szilárd szervezetet és alakulásokat az állatok egyes testrészei nem érhetik el, ha csak az apa-állatok megválasztására figyelmet nem fordítunk.

Az apa-állatoknak megvizsgálására kinevezett bizottság azokat bélyegével lássa el; ellenesetben kijátszások lesznek, mivel elviszik az állatokat más megyékbe és ott, kivált ha bélyegtelenek, annál könnyebben csempészhetők és ismételten használatba vehetők.

A legelőre hajtások feletti őrködés az apaállatokat illetőleg igen fontos, mert szükséges, hogy a nap hevének folyvást kitéve ne legyenek és éjjeleken át a zord időt künn ne töltsék, miért is éjjelre a legelőről félszer alá vagy istállóba hajtassanak, ott pedig elegendő szálás takarmánnyal és zabbal ellátassanak.

Az elősoroltakat kívántam gazdáink figyelmébe ajánlani és nagy örömmre szolgálna, ha legalább részben az említettek tudomásul vennék és a községekben a különben is elrendelt intézkedések keresztülvitelében támogatásukat úgy a községek, mint édes hazánk állattenyésztése érdekében, mely ma már elvitázhatatlanul egyik főtenyező — szívesen felajánlanák.

Reich Albert,
állami állatorvos.

A borok házasítása.

E cím alatt Molnár István a budai vinczellérképezde derék igazgatója az általa oly jelesen szerkesztett „Borászati lapok”-ban egy igen érdekes cikksorozatot irt, melyből kivonjuk a következőket:

Általánosan ismert gyengesége borászatunknak, hogy évről-évre egyenlő, vagy legalább is hasonló jellegű bor kiszolgáltatására nem képes; pedig ez a francziáknál egészen más képen van: náluk mustra után lehet bort venni igen nagy készleteket és pedig évről-évre hasonló jellegű borokból. A franczia ugyanis kilesvén minden nagyobb fogyasztó terület izlési igényeit, igyekszik oda folytonosan a kedvelt minőségű s jellegű bort szállítani, hogy így vevőit állandóan kielégíthesse.

Ha tehát borainkkal állandó fogyasztó piacra kívánunk szert tenni, akkor hasonlóképen kell eljárunk, azaz igyekeznünk nagy készletet folytonosan egyenlő, vagy legalább is hasonló minőségben előállítani. Hogy az ily bor aztán csakugyan nagy fogyasztásra tarthat számot, arra már nálunk is van elég bizonyíték.

A tanulság tehát igen egyszerű és könnyen levonható; de kérdés, valjon hogyan lehetséges az, hogy mindig egyenlő vagy legalább is hasonló minőségű bort állithassunk elő, midőn igen jól tudja mindenki, hogy évről-évre más, sőt egy és ugyanazon évben is egy-egy hegyről is annyi különböző minőségű bort szoktunk kapni?

Ezt csak úgy lehetséges elérnünk, ha a különböző évjáratu és egy bizonyos minőség készítésére alkalmas anyaggal bíró borokat kellő arányban összekeverjük — vagy házasítjuk.

A házasítás (Verschneiden, Coupage) tehát azon művelet, mellyel a nagyobb bortermelő és a borkereskedő képesítve van folytonosan egy és ugyanazon minőségű és jellegű bort előállítani és azt jól értékesíteni.

A házasításnak az említetten felül még egyéb mellékes célja és feladata is van s ezeket a következőkben foglalhatjuk össze; nevezetesen tehát a házasítás feladata:

1. Különböző évjáratokból származó s eltérő tulajdonságokkal bíró borokból egy jó középminőségű nagyobb borkészlet előállítása.
2. Valamely már megkedvelt borminőségnek többféle boranyag ügyes megválasztása utján való összetétele.
3. Igen savanyu boroknak megjavítása
4. Igen régi boroknak felfrissítése.
5. Hibás ízű borok ízének eltakarása.
6. Gyenge és testnélküli ó boroknak ujjal való megerősítése. —

A házasítás legfőbb célja mindenesetre abban áll, hogy különböző évjáratokból és dülökből nyert s eltérő tulajdonságokkal bíró borokból egy jó középminőségű nagyobb borkészlet állíttassék elő.

Akárhány nagyobb termelőnk pinczejében meggyőződhetünk arról, hogy egy község határából származó borok között is a bor majdnem hordónkint más és másféle szesz- és savtartalommal bír, pedig e helyett célszerűbb lenne az egész borkészletből egy — legfeljebb kétféle minőségű bort állítani össze házasítás utján.

Nálunk természetesen ettől még nagyon messze vagyunk. A mi kevert ültetésű szőlőinkben egyik évben az egyik szőlőfaj terem jól s ez évben ez is adja meg a bornak jellegét, a másik évben egy másik bor zamataja a túlnyomó. Az egyik évben a bornak 12—14% szesz- és 6—7% savtartalma van; a másik évben ugyane helyről szüretelt bor szesztartalma már alig üti meg a 10%-ot; savtartalma ellenben nem ritkán a 9%-on is felül áll.

E szerint nálunk a házasításnál a teendő abból áll leginkább, hogy több határból vagy több hordóból, avagy továbbá több évfolyamból származó borokat úgy egyesítsünk egy-

mással, hogy azok a normális minőséget és jelleget fejezzék ki s mindenha könnyen felismerhetők legyenek.

Az a kérdés már most, hogy a házasítás miként és hogyan történjék?

A kulcsot első sorban is az ízlés és másodsorban az illető házasítandó borok szesz- és savtartalma fogja e vegyítéshez megadni. Az elsőnek megszerzéséhez tiszta- és iskolázott ízlés, továbbá az egyes borjellegek ismerése szükséges; míglen a bor szesz- és savtartalmának meghatározása szakkönyvekből is jól elsajátítható.

Többféle borok házasításánál szoktak alkalmazni egy fokozott üveghengert, melyben összekeverhetjük a 2—3-féle bort különböző arányokban, míg kóstolás útján arról nem győződünk meg, hogy a kívánt középminőség eléretett. Ekkor fel lévén jegyezve, hogy melyik borból mennyi lett az alkalommal a hengerbetéve, míg az eredmény teljes lett; ugyanezen arányban fogjuk a bort nagyban is házasítani.

Ügyes és tapasztalt borkezelő egyébként rendszeren iskolázott ízlésével képes a házasítást kisebb előpróbák után végrehajtani.

A házasítás mindig egy nagy hordóban eszközöltetik és pedig úgy hajtatik végre, hogy előbb a legerősebb borból fejtjük bele az illető kiszámított hányadot, azután a kevésbé erősből s végül a leggyengébből; ezután ismét újra kezdjük s így folytatjuk mindaddig, míg a kellő készlet össze nem lett házasítva. —

A házasításnak második célja — t. i. valamely már megkedvelt borminőségnek többféle boranyag ügyes megválasztása útján való összetétele, majdnem kizárólag a borkereskedőknél szokott alkalmaztatni; de inkább közönséges, tehát oly boroknál, melyek igen nagy fogyasztásnak lévén kitéve, nagyobb készlet előkészítését és fenntartását is teszik szükségessé. E boroknak valami fajbor nevet vagy termelő helyet a palaczk vignettjén adni nem szoktak; pedig épen e részben történik a legtöbb hamisítás; például „somlait“ csinálnak apczi és kőbányai bor keverékéből. Bármint hangoztassuk azonban e nézetet, azért ezen eljárást mindenütt praktizálják, főleg pedig a borászat fő és leghaladottabb államában: Franciaországban! Sőt a francziák a közönségesebb asztali boroknál még messzebb mennek és már a boroknak részleges gyártásába csapnak át.

A legnagyobb mérvben itélendő el azonban a házasítás ezen módja oly irányban, midőn a házasítással egy kitünő specialis bor utánzása — imitációja — czéloztatik.

Franciaország nagyobb városaiban, főleg az ország déli részében akárhány oly pinczészet, oly vállalat van, melynek célja mindenféle bel- és külföldi hirnevesebb borok utánzása. Így például Cette és Marseilleben 34 gyár áll fenn, mely készít Malagát, Madeirát, Johannisbergit, Tokaj aszút stb.

Amint az előrebocsátottakból kitünik a házasításnak ezen második alkalmazása tehát igen sikamlós s nem ritkán tért nyujt a hamisítás és borgyártásnak is.

Ezen okból a németek 1853-ban bajor Pfalzban kimondták, miszerint maga a boroknak egyszerű házasítása is pancsolás és így törvény által lenne betiltandó.

Mi pedig ehhez csak annyit teszünk, hogy nincsen olyan helyes és üdvös dolog, mellyel speculációból és tágabb lelkiismerettel visszaelni ne lehetne. —

A borok házasításának egy további célja az igen savanyú boroknak megjavítása.

Ezen eljárás a borkereskedők és vendéglősök által már régóta és évenként rendszeren szokott practizáltatni. Ugyanis nem titok, miszerint némely borok savtartalma nem ritkán 9—14⁰/₀₀ és e mellett szesztartalmuk alig üti meg a 7—9⁰/₀-et. — Ezen borok tehát csak úgy lesznek rendszeren élvezhetők, ha valami erős borral összeházasítatnak.

Ezen módja a házasításnak eddig a legtöbb haszonnal járt hazánk bortermelésére; mert erősebb, testesebb boraink osztrák szomszédaink által minden évben jó áron vásároltatnak meg s e tekintetben ők borainkat egyáltalában nem nélkülözhetik.

De jó hasznát veheti a házasítás ezen módjának azon bortermelő is, ki nagyobb borkészlettel rendelkezik és ki valamely rendes vevővel tartósabb üzleti összeköttetésben áll; mert egyik évi-, vagy egyik határból való savanyubb termését a másik jobb évi termésével igen előnyösen keverheti össze.

Ezen házasítás is nagy hordóban és úgy eszközözendő, hogy a hordóba fejtjük először a kellő hányad erősebb bort s föléje a savanyubb és gyengébbet. —

Egy további célja a házasításnak az igen régi boroknak felfrissítése, t. i. a bor életkorának is meg van a maga tetőpontja, mely után az erők és tőkélyek fogyatkozásának indulnak. Ilyenkor a bor értékében sokat veszíthet, ha ekkoráig nem tudtuk, avagy talán nem akartuk értékesíteni.

Ilyen boroknak tehát okvetlenül felfrissítésre van szükségük és pedig egy fiatalabb, de mégis legalább 2—3 éves és már tiszta hasonló jellegű borral.

Uj s még teljesebben meg nem tisztult bort egy régiebb borral házasítani sohasem szabad; mert az új-bor rendszeren erjedésbe hozza az ó-bort és abban állandóan zavaros állapotot terem; azt tehát épen nem javítja és nagyon sokára teszi csak használhatóvá vagy értékesíthetővé. —

Ezen házasításnál ó-riezling borhoz fiatalabb riezlinget, traminhoz traminot, sárfehérhez sárfehéret; szóval, mindig hasonló jellegű s ugyanazon szőlőfajból nyert bort kell alkalmaznunk, hogy tökéletes czélt érhessünk el.

Még nagyobb alkalmazása nyilik a házasítás ezen módjának a régi vörös boroknál. Mindenki előtt ismeretes, hogy a vörös borok évről-évre vesztenek színükből, ekkor úgy segítünk, hogy azokat hasonló jellegű, de fiatal 2—3 éves tüzes vörös borral házasítjuk össze. —

A házasítás egy további mellékes célja még a hibás ízű boroknak eltakarása.

Eczetesedő, avagy dohos ízű borokat szokszor házasítanak kemény és tüzes borokkal, hogy az eczetes- avagy a dohos mellékiz eltakarassék. — Ne feledjük azonban el, hogy az ily összeházasított bornak pár hónap alatt el kell fogyasztatnia okvetlenül.

Ily házasításnak csak akkor lehet tartós bece és értéke, ha előbb az eczetes bor 70° C.-ra hevítve, pasteurizáltatik s miután benne az eczetesedést előidéző „Mycoderma aceti“ nevű bacteriumok megölettek — csak ekkor házasítjuk a bort 2—3 anynyi egészséges jó borral.

Igen sok öregebb pinczester szenved azon téves nézetben, hogy az eczetesedő bort új-borral házasítva akarja gyógyítani s így rontja aztán el az új-bort is. —

Szerző ezután a külföld jelesebb szakférfiainak véleményét közli a házasítás kérdéséről, u. m. Mulder, Terrel des Chenes, Hörter, Kölges, Lenoir, Babó, Jullien, Albrecht és Hamm; mire a következő megszívlelésre méltó szavakkal végzi a ritka szakavatottsággal írt cikket:

„A felhozottakból is csak az tűnik ki, mit bevezetésünk-nél mondottunk, hogy a házasítás tisztességes elvek útján keresztülvive, kifogás alá nem eshetik, de reá mutattunk többször arra, hogy e művelettel is, mint minden mászó dologgal könnyen vissza lehet élni — nem kell hozzá egyéb, mint a hirtelen meggazdagodás utáni vágy és kissé tág lelkiismeret.“ —

Szebenmegye haladása.

Szűkebb hazánk nevezett megyéjének törvényhatósága huzamos idővel ezelőtt egy hetes bizottságot küldött ki a lokális közgazdasági viszonyok tanulmányozására és megfelelő javaslatok megtételére.

E bizottság munkálata nemrég nyomtatásban is megjelent és midőn a szakavatott ügybuzgó előadó: Gróf Schweinitz Gyulának 42 lapra terjedő emlékiratát térhiánya miatt még kivonatban sem közölhetjük, legalább az által vélünk az ügynek szolgálni, ha a referáda nyomán létrejött határozatokat ismerteljük meg t. olvasóinkkal, mert azok egytől-egyig — a helyszerű változtatásokkal — követésre és utánpótlásra méltók:

1. A megyei gazd. egyletek kéressenek fel, hogy mindaddig, míg a tagosítás keresztülvive nem lesz, hassanak oda a községekben, hogy a birtok többsége gyűlésileg tegyen javaslatokat az eddigi harmas forduló mellőzésére és javított váltógazdaság (hat forduló gazdaság) behozatalára, ugarral, vagy a nélkül. E tekintetben egy mintaszabály lesz kidolgozandó és az alispán útján a községeknek kiadandó.

2. A megye elvárja az alispántól, hogy a mezei utak rendezése a fennálló szabályrendeleti intézkedés értelmében közigazgatási úton végre lesz hajtva.

3. A megye állítson fel N.-Szebenben nagyobb gyümölcs-faiskolát, hogy a megyei szabályrendelet 3. §-ának végrehajtásul a megyei utak gyümölcsfákkal legyenek beültethetők; a faiskola létesítésének és fenntartásának költségeit a megyei útalap viselné. E központi faiskola a községi faiskoláknak (iskola kerteknek) is köteles lenne vadonczokat, oltógalyakat stb. kiszolgáltatni.

4. A megyei hatóságok hassanak oda, hogy értékes vagy hasznos közetek, melyek nagyobb mennyiségben

fordulnak elő, a szebeni természettudományi társulathoz küldessenek be, mely azokat tekintettel műszaki alkalmazhatóságukra és lelhelyükre, nyilvánosan kiállítaná; egyszersmint felkérendő nevezett egylet valamely rövid vezérfonálnak írására, mely az előforduló hasznos ásványokat, lelhelyüket és ismérveiket tartalmazza.

5. Szabályos vágányu vicinális vasut építtessék Alvincz-től kiindulva Szász-Sebes, Szeredahely, Szelistye, Nagy-Szebenig és innen Talmácson és Frecken át Fogarasig. Mint mellékvonalak építendőek Nagy-Szeben-Resinár és Nagy-Szeben, Sellenberk, Disznód.

6. A föld, ház, kereseti, tökekammat és járadék adó, valamint a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adójára 1% pótdadó vettetik ki, mely a: „Szebenmegyei segély-alap a mezőgazdaság, állattenyésztés, ipar- és forgalom terén eszközölt javításokra“ czimű alapnak létesítésére fog szolgálni.

Ezen alap vissza nem fizetendő segélyt és jutalmakat nyújtana, valamint alacsony kammat és kezelési illeték és részletenkénti visszafizetés mellett előlegeket adna községeknek, szövetkezeteknek és egyeseknek a következő czélokra:

- általános hasznos javítások eszközésére,
- gazdasági és ipari szövetkezetek, valamint szakiskolák (mintagazdaságok s több efféle) fejlesztésére és támogatására,
- magvaknak, főleg here, hüvelyesek, árpa és kereskedelmi növényeknek egyes községek részére való bevásárlására,
- jobb fajta apa- és anyaállatok beszerzésére és díjazására,
- új, vagy már létező iparágak támogatására,
- egyeseknek a gazdaság vagy iparban való kiképzésüknek segélyezésére,
- dúvadak vagy más ártalmas állatok kiirtásának jutalmazására.

Ezen alapot a főispán elnöklete alatti bizottság kezeli, a melynek tagjai: alispán, főjegyző, Nagy-Szeben és Szász-Sebes polgármesterei, az 5 járási szolgabíró és a megye által választott 10 tag. A megyei pénztárnok és számvevő csak tanácskozási szavazattal bír. Kívánatos egy kendergyár és egy nagyobb faipari vállalat létesítése.

7. Végül kérvény lesz intézendő a ministeriumhoz, mely az összes törvényhatóságoknak pártolás végett megküldendő a következő ügyekben:

Az átíratási illeték földcserénél akként szállíttassék le, hogy az oklevelek illetékkiszabás végett ugyan benyújtassanak, de csak akkor és oly mértékben fizetessék, a mennyit a felülfizetés és a nagyobb katasteri tiszta jövedelem kitesz.

A törvényhozás elé terjesztessék mielőbb javaslat, mely a földmívelést védi, főleg pedig a talaj szabad használatát, valamint a mezei utak szabályozását a nem tagosított községekben is lehetővé teszi.

Ezen új mezei rendőri törvényben a gyümölcs-tenyésztés és egyáltalában a fatenyésztés minden lehető védelemben részesüljön, a kártételekre a legszigorubb bün-

etés szabattván ki. Egyszersmint rendelkezés történjék arról is, hogy ezen törvényes intézkedések tényleg végre is hajtasanak.

A belföldi vasutak szállítási díjai, a friss, szárított gyümölcs és bort illetőleg mérsékeltesse.

A denaturizált só olcsó és könnyű beszerzése ugy gazdasági, mint ipari czélokra megengedtesse.

Az Oltnak egész folyama és a mellékvizek megvizsgáltsanak, minek folytán a beerdősítés és szabályozás kérdése, valamint annak költségei tisztázandók. Főleg megoldandó azon kérdés is, lehet-e az Oltot annyira szabályozni, hogy az Romániáig tuta-jokkal járhatóvá váljék? A tervek költségeit a kormány viselje, vagy legalább előlegezze. —

Ime egy egész közgazdasági program, melynek az önmegadóztatás alapján sikeresen keresztülyitt pontjai az ország legelső megyéi közé emelhetik Szebent!

A meztelen csigák kártékonyaságáról.

Kérdés intéztetvén a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministeriumhoz, hogy mely mód a legajánlatosabb a meztelen csigák által okozott károk meggátlására? ez iránt a ministerium szakközege véleményadásra szöllittatván fel, a meztelen csigák kiirtására a következő módokat ajánlja a gazdaközönség figyelmébe:

A veteményes kertekben és vetésekben pusztító csupasz csigák ellen ajánlott szerek közül legtöbb sikert ígér az erős lug, mellyel a megtamadott növények megöntözendők. Ajánlják erre a célra a mézvizet is. A veteménygyások behintése oltatlan mésszel szintén czélszerű eljárás, de csak száraz időben ér valamit, mert nedves időjárásnál vagy erős harmatképződésnél az oltatlan méz csakhamar elveszti maró tulajdonságát s ezekkel egyszersmint pusztító hatását is.

Meglehet kísérteni azonkívül a kártékony csigák összegyűjtését is. Noha a csupasz-csigák száraz napos időben többnyire a föld repedéseiben vagy rögök, moh, lehullott falevelek stb. alatt tartózkodnak és azért igen fáradságos őket e buvó helyeiken mind felkutatni és összekeresni, mind a mellett sokat lehet összefogdosni oly módon, hogy a vetemények közé csalétekül tök vagy dinnye szeleteket helyezünk el.

A csupasz-csigák a tökféléket igen kedvelik és nagy számmal jönnek reájuk. A hol sok a csiga, ott az este kített efféle csaléteket másnap reggel már tömegesen ellepve találjuk.

Sok csigát emészt fel a vakondok is. A futó bogarak vagy futrinkák, különösen a nagy Carabus fajok szintén sok kerti csigát pusztítanak el és azért e hasznos rovarokat lehetőleg ki-mélni és oltalmazni tanácsos.

Mindezek azonban csak akkor állanak, ha e kárttevő állatok csakugyan csigák és nem esetleg rovarálczák. Az országos phylloxera kísérleti-állomás rovarjelentésében („Közgazdasági Értesítő“ 1884. sz. 1224.) leirt Lema melanopa nevű bogár álczáinak ugyanis apró csupasz-csigákhoz hasonló ki-

nézést kölcsönöz a testét borító sűrű piszkos zöldszínű nyálka és a nép, például Szilágymegyében, tényleg csupasz-csigáknak is nevezi.

Ezen rovarálczák kipusztítására ellenszer még nem ismeretes; de a hol a pusztítás nagy, ott ajánlható a zöld vetés lekaszálása és megsemmisítése kukacostól együtt. A meglepett vetést különben meglehet marhákkal is etetni, mert a rovarálczák nem volnának ártalmasak.

(K. É.)

A szőlők fagykáráról

igen érdekesen beszél Báró Babo a „Weinlaube“ 22-ik számában: majdnem évente ujul meg a panasz a májusi fagyokról; az áprilisi meleg kicsalja a hajtást, május eleje vigan fejleszti s a hőmérsék oly magas, az éjszaka oly meleg, hogy senki sem akar veszélyre gondolni. De a három fagyos szenttel nem lehet tréfálni, de még Zsófiától (május 15) is tartanak, továbbá május 20 és 27-ében sem lehet bizni.

A májusi fagyot azonban nem szabad összetéveszteni az elkéselt téli fagygyal; az első abban áll, hogy a hőmérsék meglehetősen meleg után száll le a fagypontra; nappal ugyan ismét meleg van, de a lehülés mégis többnyire 3 napot tart, úgy hogy minden következő éjszaka növeli a veszélyt. Evvel szemben az elkéselt téli fagy már jóval 0° alatt áll; — például 1866-ban 5° R. hideg volt és a talaj árnyékban még nappal sem engedte ki.

Az első és legbiztosabb szer a téli fagy ellen abban áll, hogy oly vidéken szőlőt egyáltalában ne termeljünk; de e tételt csak feltételelesen követik, azaz hol évente a fagytól lehet félni, ott szőlő nincs; hol pedig elő sem fordul, ott van a szőlészet valóságos hazája; de e kettőnek határát megállapítani felette nehéz. Egy vidéken 10 évenként 2—3-szor, a másikon 6—8-szor pusztul el a szőlő; hol szünjék meg a termelés, azért is bajos megmondani, mert azt nem csak a haszonért, hanem kedvtelésből is üzik; befolytak továbbá a borárak is. Tény az, hogy a legjobb szőlővidékek szenvednek a fagytól: Bordeaux, Burgund, a Rajna és Olaszország, Dalmátia és saját hazánk legpompásabb fekvései akárhányszor fagnak el májusban.

Ámbár a tapasztalat kimutta, hol lehet előnnyel szőlőt mivelni, az emberiség e határvonalon akárhányszor tullep és azután, kedvezőtlen viszonyok alatt, rendkívül sok kárt szenved. Ha azt halljuk, hogy a májusi fagy itt vagy ott a szőlőt elpusztította, akkor később többnyire kiderül, hogy a kár még sem oly nagy és csak azon szőlő fagyott el, melynek különben sem volt létjoga. Nemesak a mikénti fekvés a völgyben határoz, hanem a távolság a völgyfenéktől is; ehhez közel minden elfagy, tovább a hegyen fel a szőlő egészséges marad; mert a májusi fagnál a hőmérsék mély fekvésben a legalacsonyabb és a magassággal nő.

A szőlő dülőjének helyes megválasztása kétségkívül legjobban óv a májusi fagytól, de ha még ennél is több biztosítékot kívánunk, az a hosszú termővesszők megmetszéséből áll,

melyeket csak azután fektetünk le vízszintesen a talajhoz közel, ha a tavaszi fagyok ideje egyáltalában elmúlt. E tapasztalat egyszerűen azon észleleten alapszik, hogy a beálló májusi fagykár rendszerint mindazt pusztítja el, a mi a talajhoz legközelebb van, sőt ért már Babo 2—3°-nyi hideget, a midőn a legfelsőbb zöld hajtások egészen épek maradtak. Az ottani kísérleti szőlőlugosán, a zöld hajtás a talajtól 3 méternyire mindig friss maradt és — termelt is. Ezen elvet különben a nem magas nevelési módoknál is alkalmazhatjuk, sőt a fejmetszésnél is, ha mint előbb említve volt nem rövid csapot, hanem hosszú termővesszőt metszünk, mely a szélben szabadon ide-oda leng, míg a fagyveszély elmulik. Igaz, hogy a szél egy-két rügyet letép, de a termékenység ily metszéssel akkora, hogy ezen aránylag csekély veszteség számba sem jöhet. Például az idén is a hosszú termővessző tele van gerezddel, miglen a földön minden csaphajtás a fagy által tönkre ment.

A füstölés a szőlőben ma már túlhaladott álláspont, mert a füsttömeg sohasem lehet oly nagy, hogy a valóban kedvezően ható felhőzetet utánozhassa s ellenkező széllel az egész füst minden haszon nélkül vonul tova. Tehát csak kettő van a mi segíhet: a lehetőleg fagymentes talajnak helyes megválasztása és a termővesszőnek hossza metszése és szabad mozgása.

A karók eltartásáról.

A karók eltartásának újabb és jelentékenyen olcsóbb módját hirdetik most a francia lapok, mely abból áll, hogy az eltartandó karót vagy oszlopot, vagy bármiféle a földbe kerülő fát erős szappan oldatban áztatjuk, mely oldathoz előbb egy nagyon kevés mennyiségű kénsavat, vitriolt tettünk. Ugyanis nem szappanos vízből a fa belsejében zsírsav képződik, mely a fának minden legkisebb részét átjárja, a nedvességnek a fa alkátrészeihez való juthatását kizárja, s ez által a rothadást lehetetlenné teszi. Ezen eljárási mód oly jónak bizonyult, hogy Franciaországban most már a vasutak talpfáit, deszkáit, oszlopaikat, szóval mindazon fanemű tárgyakat, melyeknek rendeltetése az, hogy sokáig a föld alatt maradjanak; mind ezen módon készítik elő s a szer mindenütt oly kitünőnek bizonyult, miszerint kívánatos volna, hogy avval mezőgazdáink és kertészeink is minél terjedtebb kísérletet tegyenek. Miután az ily dologra nem mindig ér rá a gazda; akár ily módon, akár kátránnyal való bekenés által jó lesz már most előkészíteni a szőlő karókat. Ha azonban kátránnyal akarjuk azt praeparálni, akkor nem elég azt ezzel bekenni, mivel a kátrány nem ragad jól meg a fán, hanem meg kell azt előbb szenesíteni s azután kenni be kátránnyal és pedig azon melegen és addig, a míg csak az még a kátrányból valamit magába vesz. Megjegyzendőnek tartjuk azt is, hogy a karókat egy arasszal magasabban kell így előkészíteni, mint a mennyire a földbe kerülnek, mert ha csak addig vannak azok elszenesítve és bekátrányozva, mennyire a földbe jönnek, akkor azok ott, hol a földdel érintkeznek, könnyen eltörnek, mivel a nedvesség folytán ott elkorhadnak. (Gy. F.)

Paszulytermelésünk érdekében

a budapesti Beimel és fia czég a következő előterjesztést intézte a földmívelési ministeriumhoz:

Nagyméltóságú Ministerium! Alázattal alulírottak bátorítva érzik magukat a Nagyméltóságú Ministerium magas figyelmét hazai paszulytermelésünk terén érzett hanyatlás orvoslására irányítani, tévén ezt azon sok évi gyakorlat által támogatva, mely alatt az e téren létező hiányok nagy számát közvetlen tapasztalni alkalmuk volt.

Statistikai adatok bizonyossága szerint a paszulykivitel német-, francia-, angol-, spanyol-, svéd-, norvég stb. országokra terjeszkedve meglehetősen jelentékeny, de még sokkal nagyobb arányokat ölthetne, ha egyes bénító körülmények az üzletek megkötését a termelő hátrányára meg nem nehezítenék.

Igy az ugynevezett egyenlő minőségű bab (paszuly), minden teherbeni rakománya, egy és ugyanazon helységből annyira különböző, hogy minden rakományt elküldés előtt minta által ismertetni és külön árral megszabni szükséges, a mi a kivitel folytonosságát és az üzletek gyors lebonyolítását igen hátrányosan befolyásolja. Másrészt pedig oly minőségeket termelnek, melyek külföldön semmi kelendősséggel sem bírnak, miből természetesen következik, hogy az illető termelők az eladásnál csak oly árakat érhetnek el; melyek saját költségeiket is alig fedezik. Szokás továbbá, a tiszta fehér bab egyedüli termelése helyett, a tarka szemekkel kevertet vetni, a mi a kereskedőt kényszeríti az egész tömeget szemenkint kiválogatni, hogy az árut eladhassa és annak elfecskölését potom áron megakadályozza. Ezen aránytalan munka pedig, eltekintve a költségektől, melyekkel jár, tökéletesen alig vihető keresztül. Oly fehér bab azonban, melyben csak néhány százalék tarka szem van, kivitelre egyáltalán alkalmatlan. A legjobb illusztrálja a mondottakat az erdélyi piac, hol minden waggon bab kivitelképessé tétele végett, a kereskedők 60 krtól—1 frtig fizetnek mázsánként a kiválogatásért, a mi majdnem hihetetlenül hangzik, miután ez körülbelül egy 10—15%-nyi értékcsökkenésnek felel meg. Saját több ízben érvényesíteni óhajtott fáradozásaink ezen bajok elhárítása érdekében, hajótörést szenvedtek azon körülmény folytán, hogy a bab nem nagy termelők, hanem csak községek, sőt egyesek által kis mennyiségben, ugyszólván zsákszámba természetetik, melyek kellő befolyás által egysegesebb termelésre utalva, a hátrányokat könnyen kikerülhetnék. A Nagyméltóságú Ministerium magas figyelmét hazai termelésünk ez ágának hanyatlására felhívva, böles beavatkozását azon reményben kérjük, hogy a Nagyméltóságú Ministerium azt az általános érdekek előmozdítása céljából önmaga is szükségesnek tartja. Szerény véleményünk szerint kívánatos volna oda hatni, hogy: 1) fehér bab csak egyes kelendősséggel bíró fajokból vettessék és a tarka vagy színes bab minden körülmény közt egészen külön termeltessék; 2) fehér babból nem több, csak mintegy 4 faj termeltessék és pedig: a.) kicsiny gömbölyű bab (u. n. törpe vagy gyöngybab), melyet tiszta minőségben ma csak Gyöngyösön és Moórott termelnek; b.) nagy gömbölyű bab (Győr, ezelőtt Vácott is, hol azonban az utóbbi időben oly súlyedés mutatkozott, hogy az azelőtt

annyira kedvelt vaczi bab, manapság külföldön minden vonzerejét elvesztette); c.) közép nagyságu lapos bab (Szalonta, N.-Károly); d.) nagy lapos bab (Arad, Déva). 3) Ezen rendszabályok, ugy a községi bíróságok által, mind a szöszékről volnának hirdetendők. A mondottakat a Nagyméltóságú Miniszterium bölcs belátására bizva, esetleges további felvilágosítással szolgálai a czég minden időben kész. —

A ministerium a beadványt azzal küldötte meg az összes gazdasági egyleteknek, hogy az abban foglalt és figyelemreméltó körülményeket a gazdaközönségnek tudomására hozzák.

A gyümölcsfák trágyázásáról.

A „Gyümölcsészeti füzetek“ 5-ik számában Kodolányi Antalnak fenti czim alatti közleményből a következő kivonatot adjuk: Hogy mily jó hatással van a gyümölcsfákra a trágyázás, azt legjobban tapasztaljuk a konyhakertekben, hol az egyes fáblák felváltva megtrágyáztatván, az ott levő fák szintén kapnak tápanyagot és eunélfogva folyvást szépen is teremnek. Ez volna a legegyszerűbb módja a fák trágyázásának, csak hogy nem minden gyümölcsöknél vihető ez így keresziül. A fák közvetlen trágyázásuál, legolcsóbbnak és legczélszerűbbnek találtatott a higitrágya alkalmazása. Trágyalé vagy higitott árnyékszék trágyához hamut, kormot és egy kevés super fosfátot keverve egy ócska hordóba tesszük s ott erjedni hagyjuk; ezen trágyalevet használat előtt jól felhigitjuk. Minden fára 2 öntöző kanna trágyalét kell számítani, melyet 20 kanna vízzel kell higitani s ekként alkalmazni tavasszal két hetenként és a gyümölcs fejlődésekor — különösen pedig a gyümölcs érése előtt 3--4 héttel — minden héten egyszer. Arnold szerint a fákat trágyázni kell: elvirágzás után, hogy a megkötött gyümölcs megmaradjon; július és augusztusban a gyümölcs fejlesztése végett; szeptemberben, hogy a jövő évi termővesszők s rügyek jobban fejlődjenek és végül télen át, hogy a faképződést jövő tavaszra elő mozdítsuk. A trágyázást akként eszközöljük, hogy a fák körül két sor 50—60 cm. mélységű lyukat furunk, az egyik sor a törzstől 1—1½ méternyire, a második pedig a korona külső szegélye alatt legyen, a lyukak 1—1 méter távolságra furatnak lyukasztó vassal, ezekbe a lyukakba töltjük azután a trágyalét, mely lyukat czélszerű befedni, nehogy betömődjenek. Szoktak sok helyt a fák körül sánczot ásni s abba tölteni a trágyát, de ez nem helyes, mert a sáncz ásás által a fa gyökerei megsértetnek.

A gyümölcs fejlesztését — különösen törpe fákon — elő lehet segíteni a konyhakertekben, ha azokat juliustól kezdve vízzel öntözzük, miáltal még a gyümölcshullásnak is elejét vesszük.

Végül a különféle trágyák hatásáról megemlíti, hogy Arnold hajdani kitünő német pomologus hisérletei szerint a tulnyomóan légeny tartalmú trágyák, káli tartalmuakkal keverve a fa növést mozdítják elő, míg a fosforsavdúsak a gyümölcsképződésre hatnak. Lauche volt potsdami kertészeti felügyelő kísérletei szintén a most említett eredményt tüntették ki.

A vaselin.

A vaselint először Amerikában készítették, 1875- vagy 1876-ban. Szembeszökő előnyeinel fogva a szakkörökben csakhamar közkedveltségnek örvendett, — hogy a nagyközönség körében is nem terjedt el oly gyorsan, annak oka akkori rendkívül magas áraban keresendő. Akadtak azonban csakhamar németországi gyárak is, melyek amerikai vagy orosz nyers anyagból készítettek vaselint és ha ez külsőleg nem egyezett is meg az amerikaival, főtulajdonságaiban nem maradt el mögötte. Ezzel megnyílt az ut egy új iparág előtt.

A technikai czéloára való fogyasztás is évről évre emelkedett és az észszerű gyártás folytán az árak is annyira csökkentek, hogy a vaselin olcsóbb minden oly anyagnál, mely azt helyettesíteni képes volna.

A mezőgazdaságban is sokfelé lehet használni a vaselint, első sorban mindentéle bőrnemű kenésére. Eddigelé e czélra a halzsirt használták, részint tisztán, részint más zsiradékokkal keverve vagy összeolvasztva. Arról azonban mindenki meggyőződhetik, hogy a halzsir idővel megszárad, épen ugy, mint a lenolaj és főleg nyáron, ha még por is jön hozzá, kemény kéreget képez. A zsiradék a bőr pórusaiban, a hova beszívárgott, szintén szárad és idővel a bezsirozott részt törékenynyé teszi.

Ha pedig egyszer a bőrnek felső rétege megpattant, akkor akár azonnal hivathatjuk a nyergest, a mint azt minden gazda tapasztalásból fogja tudni.

A vaselinnél ez nem fordulhat elő, bármily hanyagul kezelje is a kocsis az illető bőrneműket. Legroszabb esetben a keveset kent bőr száraz lesz és azután jobban ki van téve az időjárás és főleg a nedvesség befolyásának. A jó bőr azonban, ha időről-időre vaselinnel kenik, sohasem fog törni. Az oly bőrneműknél is lehet a vaselint használni, melyeket azelőtt halzsirral kentek. Ezeket rövidebb időközökben meleg vaselinnel kell kezelni, a mely feloldja a régiebb, elgyántásodott részeket és ezáltal meggátolja azok felpattogzását. Természetesen az oly bőrön, a mely már meg van repedezve, nem segíthet a vaselin sem.

Igyekeztek a vaselint a timárok között is meghonosítani, de ez nem sikerült. Ennek oka főleg abban kereshető, hogy a vaselin nem ad oly sulyt a bőrnek, mint ha azt faggyuval és halzsirral kenik be. Pedig a bőrt suly szerint adják el és mivel a halzsir kilója olcsóbb mint a bőr, nem lehet a timárok és bőrkereskedőknek rossz néven venni, ha a bőroket minél jobban bekenik. Mindaddig míg a fogyasztó nem kíván vaselinnel készített bőrt, a mely nem sokkal drágább, de sokkal tartósabb, addig nem is fogják a timárok azt használni.

Czélszerűen lehet továbbá a vaselint paták kenésére is használni, mert nem avasodik meg és nem gyantásodik el. Korrommal stb. éppen ugy lehet festeni, mint bármely más zsiradékot, a patát ruganyosan tartja és meggátolja annak megrepedését vagy letöredezését.

Mint gyógykenőcsöt a bőr külső betegségei és sérülései ellen a vaselint legprimitivebb alakjában már az indusok használták. A finomított vaselin kitünő kenőcs a daganatok, rovar-

csipések és sérülésekre, főleg ha azt némi tiszta karborsavval keverjük. 100 gr vaselinre 2—3 gr karbolsav elegendő. Ha az állatokat vaselinnel bemázoljuk, ez megóvja a marhát a darazsak és bögölyöktől, főleg ha még 5% naphalint keverünk hozzá, melynek szagát a rovarok ki nem állhatják, mely azonban a marhának nem árt.

A gépek- és eszközöknek rozsdá elleni bemázolására sincsen jobb szer a vaselinél. Ez ugyanis teljesen semleges és sohasem bomlik szét, mint más zsiradékok, melyek ezáltal maguk idézik elő a rozsdaképződést.

A nehezebb gépek, ugymint lokomobilok és cséplőgépek kenésére a közönséges vaselin nem volna elég zsiros. E célra tehát külön, zsirtartalomban gazdagabb vaselint gyártanak, melynek a vaselin egyéb jó tulajdonságain kívül még elégséges kenőképesége is van. Régebben használatban levő gépeknél azonban nem szabad egyszerre a tiszta vaselint használni, hanem fokozatosan kell azt a korábban használt kenőanyaghoz keverni. Ennek oka a következő: A vaselin első sorban is feloldja az összes géprészek és csapágyakon a régibb olajkenéstől származott tisztátalanságokat, minthogy pedig ezek felülete gyakran nagyon össze van marva, tehát érdes; forgás közben nagyobb surlódásnak lennének kitéve, holott azelőtt a régibb kenőcs ez érdekes helyeket kitöltötte. Innét van az, hogy sokan egyszerre a vaselint kezdve használni, azt rosznak gondolták, mivel a géprészek átizzadtak. A régibb kenőanyag használatával tehát csakis akkor szabad felhagyni, ha a tengelyek és csapágyakon levő régibb egyenetlenségek lassankint már lesurlódtak, de ezután a vaselin használata mellett gépjeink mindig tiszták maradnak, mivel a vaselin nem szárad rájuk s a felesleges vaselinmennyiséget könnyen le lehet törölni.

A legnagyobb mértékben megtisztogatott vaselin hófehér alakban jön kereskedésbe s többnyire a gyógyászatban vagy kosmetikus célokra használják. Ez a minőség teljesen izellen és szagtalan, úgy hogy Angliában és Amerikában gyakran belsőleg is szokták használni rekedtség, köhögés stb. ellen. Ennek ajánlását azonban bizzuk csak az orvosokra.

Gyakran olcsóbb minőséget is használnak mindenféle hajkenőcsök, krémek stb. készítésére. Ez sárga színű és jellegzően petroleumszagú, csak hogy ezt a petroleumszagot parfümökkel szokták eltakarni. Az ily rosszul finomított, nagyon is olcsó vaselinektől azonban órizkedjünk, mert azok a bőrön könnyen gyuladásokat idéznek elő.

Ajánlják még a gazdaságban a vaselint tojások konserválására is, melyeket be kell vele kenni. Ajánlható továbbá a záruk, lakatok, varrógépek stb. kenésére, valamint konzervdobozok és palaczkoknál a levegő elzárására és mindenütt ott, a hol a sertézsirt, faggyut és olajat pótolhatja. A vaselin körülbelül háromszor olcsóbb a sertézsirnál. Legtöbbit használnak el Oroszországban, a hol a művaját „javítják“ vele. Ettől a haladástól azonban mentsen meg minket az országos közegészségügyi tanács.

(Gazd. Kal.)

Trágyakészítés az istállóban.

A trágyakezelés ama módjára, hogy a trágyát az istállóban huzamosabb időn át a marha alatt hagyjuk, majdnem minden istállóberendezés alkalmas. A hosszasági és szélességi méretektől függ azonban, hogy mennyi ideig lehet a leköttött marha alatt hagyni a trágyát. Idevonatkozólag egy gyakorló gazda a következőket írja: Én ezt az eljárást már közel harmincz éve gyakorlom a legkülönbébb berendezésű istállóban; legalkalmasabbnak találtam azonban az istállóvá átalakított széles juhaklokat, melyekben egyik kihordástól a másikig 100—200 szekér (egyenként legalább 14 q. súlyos) trágya gyűlt össze. Az ily régibb juhistállókon tudvalevőleg széles kapuk vannak, hogy szekérrel is át lehet hajtani rajtuk, mi nem csupán a trágyakiherdás, de a naponkinti bealmozás szempontjából is előnyös. Ily kapukat különben más istállóknál is lehet a két keskeny oldalon készíteni: feltéve, hogy azok elég szélesek és hogy a marha bennük fejfel a falnak áll. A trágyának az istállóban való hagyásánál kívánatosnak mutatkozik ugyan, hogy a jászolok emelhetők és sülyeszthetők legyenek, de az állandó jászolok sem akadályozzák ez eljárást; legfeljebb ha a jóság szabadon jár az istállóban, — a mit az állattenyésztés és trágyakezelés eszményképének tartok — az etetés után a jászolokat le kell borítani deszkával. Az ily eljárásnál szükséges alom mennyisége attól függ, hogy milyen takarmányt adunk az állatoknak, folyékony takarmánynál, pl. mosléketetésnél, továbbá a zöldtakarmányra való átmenetnél több alom kell, mint a száraz takarmánynál; azonban a legtöbb esetben elég lesz egy darab nagy marhára, mely egész napon át az istállóban áll, naponkint 3—6 kg. szalma, még ha moslékot etetünk is; és az istálló padlózata burkolva nincsen. Ha időnkint az alomhoz kevés száraz földet, hamut, fűreszport, vagy más porozus anyagot keverünk, ez által nemcsak a marha jut jobb fekvőhelyhez, de a trágya is jobb lesz. Azt, hogy ily trágyakezelés mellett a jóság körömbajokat kapna, sohasem tapasztaltam. Száj- és körömfájás csak átragályozás útján terjedhet el. Az, hogy a marha alatt hagyott trágya nemcsak jobb, de több is mint az, melyet naponta kihordanak a trágyatelepre, a hol az esőnek, napnak, szélnek ki van téve, kitűnik már abból is, hogy az előbbi esetben a trágyában a marha összes szilárd és hig ürületei majdnem minden bomlás nélkül fellelhetők; míg a naponkinti kihordásnál, a szilárd és hig ürületek sohasem kerül egyszerre a telepre, hanem az utóbbi külön a trágyalékutba s így a bomlásnak és a bomlási termények elillanásának annál inkább kedveznek a viszonyok, minél tovább marad a trágya a telepen, a lé pedig a gödörben és minél inkább igyekezzünk a trágyának természetes minőségét visszaadni azáltal, hogy a levet rászivattyuzzuk. Ha számokban akarnók kifejezni a különbséget, mely a marha alatt hagyott és a telepen kezelt trágya értéke között van, azt fogjuk találni, hogy az előbbi 100, sőt 150—200 százalékkal is értékesebb. Figyelembe veendő e tekintetben nemcsak az, hogy mennyivel jobb a trágya az előbbi kezelésnél, de az is, hogy ezen módnál a szilárd és hig ürületek sokkal egyenletesebben osztható el a szántóföldön, a mi kétségkívül előnyös annak értékesítésre nézve. (F. É.)

Jó számcza palánta.

A kinek jó számcza palántákra van szüksége, neveljen magának. A magvak gyűjtessenek és vetessenek, most van legszebb ideje; mossuk le a magvakat a bogyról és vessük el kövér, puha, homokos talajba, melyet azután folytonosan nedvesen tartunk. A magvak három hét alatt kikelnek és a palánták takaró alatt jól kihúzzák a telet és már jövő évben szép bogyókat teremnek. A mag szedésre a legszebb bogyókat szemeljük ki és pedig akkor, mikor még fél érettek. Ilyenkor mindegyike alá tehetünk egy darab vastag papírt vagy cserepet, hogy így a nedves földről felemeltetve és a nap melegének jobban kitétetve a gyümölcs tökéletesen megérhessen. — A leszakítás akkor történhetik, a mikor az édes nedvtől fénylő felülettel bíró bogyók fonnyadni kezdenek. Minden bogyónak felső negyedét, tehát a csucsát levágjuk és eldobjuk vagy megesszük, a többi részről pedig vagy lemossuk a magvakat, vagy pedig egy erős ludtollal leseperjük. A nyert magvakat azután elvetjük a mondott módon.

(M. K.)

A vasuti szemledijak ügyében

a földmivelési ministerium a törvényhatóságokhoz a következő rendeletet intézte:

A juhok, kecskék és sertések vasuti szállításánál előirt bizottsági szemlék után járó vizsgálati díjak méltányosabb megállapítása végett, 1884. évi 50421. sz. rendeletnek ide vonatkozó határozatát módosítandónak és a juhok, kecskék és sertések után fizetendő vizsgálati díjakat f. é. ápril hó 15-étől kezdve következőleg megállapítandónak találtam:

a) száz (100) darabig terjedő szállítmányoknál darabonként egy (1) krajczár;

b) száz darabon felüli szállítmányoknál, az első száz darab után egy (1) forint, minden további darab után még egy fél ($\frac{1}{2}$) kr szedhető, megjegyezvén, hogy az egy és ugyanazon időben megszemlélt, bár különböző egyének tulajdonát képező állatok egy összege veendő a vizsgálati díj kiszámításának alapjául, mint az az 1874. XX. t.-cz. 30. §-ához kiadott végrehajtási utasítás 4.) pontjának a.) betűje alatt elő van írva.

A szemléző bizottságoknak megfelelő napidijakra és fuvar illetményekre való joga, valamint a felvett vizsgálati díjakról a fél részére mindenkor kiszolgáltatandó nyugta adása iránti kötelezettsége továbbra is, az idézett végrehajtási utasítás értelmében, érintetlen marad.

Erről a törvényhatóságot, tudomás vétel, közzététel és a vasuti szemléző bizottságoknak szigorú utasítása végett oly megjegyzéssel értesitem, hogy a jelen rendelet ellen vétő vasuti szemléző bizottsági tagok — a mennyiben fegyelmi eljárás alá nem esnének — az 1874. XX. t.-cz. 58. §-a alapján vonandók felelősségre.

Budapest, 1886. mártius 21-én.

Széchenyi, s. k.

Rovarak a veteményes kertben.

A falusi gazd'asszonynak különösen a rovarokkal van sok baja a zöldséges kertekben, mert azok a jó földet szeretik; a hol pedig rovar van, ott tartózkodnak a vakondok is.

A vakond ugyan nem eszik zöldséget, mert rovarokkal táplálkozik, de ezek vadászatában roppantul eltorzítja a kertet, a növényeket pedig helyökből egészen kiturja. Sokan fáradságot nem kimélve, a vakondokat pusztítják; pedig az teljes lehetetlen, mert néha egy vakondoknak 8—12 földalatti menete van; hall-érzéke oly finom, hogy a legkisebb neszre elillan és azt kívárni, míg újra előjön, kárba veszett időtöltés. Sokkal czélszerűbb a rovarokat pusztítani; mert ha a vakondok eledelt nem talál, el fog vándorolni.

A veteményes kert egyik gyakori és undort gerjesztő rovarja a fülbema szó. Különösen kedveli a salátát, káposztát, carfiolt és kelkáposztát; ezek minden tekintetben kielégítik, mivel gyöngék és rejtekhelyet is talál bennök. Ezt általában minden rovar úgy lehet biztosan elpusztítani a kertből, ha disznók vagy más állatok körmeit a növények közé helyezzük.

Ezek hiányában használható törött fazék, lábas, köcsög, skatulya, szakajtó, miket avas vagy romlott zsirral kikenünk. A zsirt a rovarok nagyobb része szereti. Az edényeket nyílással lefelé fordítjuk és akkora nyílást hagyunk, hogy csak rovarok férjenek bele. Kutya vagy macska így a zsirt ki nem nyalhatja, a rovarok ellenben a sötét helyeket kedvelvén, örömmel másznak bele. Este és reggel azután elpusztíthatjuk az edényekben összegyűlt rovarokat.

Zsirral lehet a pinezében és éléstárakban élő számtalan hangyákat is összefogdosni, ha egy tányérba zsirt teszünk; de miután a nevezett helyeken rendszeresen hideg van, tehát megalszik a zsir keményre, azért öntünk a tányérkába olajat is; a zsir szaga oda csalogatja, az olajban pedig megfuladnak a hangyák.

Sikeresen lehet a csótányokat is pusztítani, ha egy jókora tálba zsiros ételmaradékot teszünk: babot, lencsét vagy burgonyát; a tálát körülrakjuk fadarabokkal, hogy felmászhassanak, az étel szaga száz meg száz csótányt fog a tálba csalni. Vigyázni kell a főzelékre, hogy az ne legyen igen sűrű vagy ritka; mert első esetben nem süpped bele, másodikban meg kiuszik a tálból.

(M. H.)

A borjúk ragályos hasmenése ellen

ujabban sikerrel használják az állatorvosok a salycilsavat tanninnal kapcsolatban. A kezelés következő: A mint az első bűzös, savanyu és rothadt szagu ürülékek mutatkoznak, a borjúba körülbelül $\frac{1}{2}$ liter liter kamillatheával 1 gr. salycilsavat és 1 gr. tannint öntünk. Ha ez nem használna, pár óra múlva adjuk be a másik adagot, még pedig a salycilt és tannint megkétszerezve. Ezenkívül az anyatejet egy-két szopás tartamára egészen megvonjuk a borjútól és később is csak korlátolt mértékben adjuk mindaddig, míg teljes javulás nem áll be. Egyidejűleg az anyának több napon át a takarmányban vagy az italban 2—2 gr. salycilsavat adunk. Ily kezelés mellett rendszerint azonnal javulás áll be. Ha a bajt kezdetben annyira el-

hanyagolták volna, hogy az annyira előrehaladt, miszerint hasfájás és a test elhidegülése mutatkozik már, az orvossághoz még 10 csepp opiumtinktúrát is kell keverni, a beadást gyakrabban eszközölni s az állatot meleg takaróba burkolni. Ezenkívül nyálkás levest adunk neki, pl. árpakása forrázatot. Az ily borjút a többiektől mindig el kell különíteni, nehogy azok is elkapják a bajt. Ha a betegség epidemikus jelleget öltene, jó az összes anyáknak naponként 2 gr. salycilsavat adni, hogy a további megbetegedéseket elkerüljük. (F. É.)

Egyleti mozgalmak.

Választmányi ülés 1886. június hó 10-én.

Tartott alelnök Szabó József elnöklete alatt, jelen voltak: Szentgyörgyi Lajos, Dr. Szentkirályi Ákos, Dr. Nagy Mór, Eöry Tivadar, Szenkovich Márton, Tauffer Ferencz, Dr. Berde Áron és Gamauf Vilmos, egyleti titkár.

128. A majus 13-iki ülés jegyzőkönyve felolvasatván — a mainak hitelesítésére Dr. Nagy Mór, Szentgyörgyi Lajos és Dr. Szentkirályi Ákos tagtársak kéretnek fel.

129. E. titkár jelenti, hogy a budapesti kiállítási kitüntetések e hó 14-én fognak kiosztatni — okleveleink átvételére Szabó József alelnök kéretik fel.

130. Dr. Wolff Gyula 205 ivből álló gyönyörű szőlővelherbariumát egyletünknek ajándékozza — a nagybecsű ajándék a legnagyobb köszönettel fogadtatván, Dr. Wolff urhoz külön köszönő irat fog intézteni.

131. Állatkiállítási szakosztály a kiállítási állatok szállítására nagyobb kedvezményeket kér kieszközölni — a nmlgu közlekedésügyi ministeriumhoz indokolt kérvény fog intézteni.

132. E. kertész lakásának megjavíttatását kérelmezi — a szükséges intézkedések megtételére az elnökség kéretik fel.

133. Ministerium 9365. sz. a. tudatja, hogy az állatkiállításon a tordai bikatelep részére 3000 frt erejéig 2 éves bikák fognak vásároltatni — örvendetes tudomásul szolgál.

134. 135. Ministerium 10360. sz. a. 2000 és 1000 össze-

sen 3000 frtot utalványoz az állatkiállítás költségeire, egyszers-mint tudatván, hogy a fogarasi lovak itt fognak árvezeteni, az állam részére felajánlott ménlovak és a tordai bikaszükséglet egy része ez alkalommal fog megvásároltatni — hálás köszönettel fogadtatván, ezen értesítések a programmba felvétettek.

136. Ministerium Dr. Wolff Szeszadó czimű munkáját ajánlja — lapban megemlitendő.

137. Ministerium 21531 sz. a. Beimel czégnek a paszulytermelésre vonatkozó előterjesztését küldi meg — lapban telj-tartalmulag közlendő.

138, 139. Ministerium 22693. és 27081. sz. a. munkás statistikát küld — tudomásul szolgál.

140. Ministerium 57498. sz. a. a szőlővessző behozatalának eltöltása ügyében tett közgyűlési előterjesztésünkre kijelenti, hogy külön intézkedésekre szükség nincs, Nagy-Enyeden pedig költség hiányában szőlővessző iskolát nem állithat, — tudomásul szolgálván, a magas átirat lapunkban közlendő lesz.

141. Ministerium 28080 sz. a. Dr. Szentkirályi Ákosnak a cigaja juhról irt értekezéséből 25 példányt küld — az érdeklődők között kiosztatott.

142. Szolnok-dobokai gazd. egyletnek 1885. évi titkári jelentése — köszönettel fogadtatott.

143. Komárommegyei gazd. egylet előterjesztése a borhamisítás ügyében — tudomásul szolgál.

144. Hevesmegyei gazd. egylet indítványa egy fumei ex-és import társulat létesítése tárgyában — pártoló tudomásul vétetik.

145. Zemplénmegyei gazd. egylet indítványa az italméresi jog megváltása ügyében — tudomásul szolgál.

Hitelesítik:
Dr. Nagy Mór,
Szentgyörgyi Lajos,
Dr. Szentkirályi Ákos.

Szabó József,
egyleti alelnök.
Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

H I R D E T É S E K.

Az Equitable

életbiztosító társaság New-Yorkban
alapított 1859-ben.

Biztosítási tőke 1884. decz. 31-én 788 993,384 o. é. frt.
A társaság vagyona 1884. decz. 31-én 148 312,910 o. é. frt.
Nyeremény tartalék 1884. " " 26,733,223 o. é. frt.
Az 1884-ben kötött új biztosítások
összege 216,436,495 o. é. frt.
Az egész nyeresemény a biztosítottak közt osztatik szét.
Minden kötvény három év mulva megtámadhatlanná
válík.

Magyarországi vezérképviselőség

(6.) (9-10) Budapest Andrássy-ut 12.

A magyar gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete

ajánlja a t. cz. földbirtokos és bérlő uraknak állás-közvetítő-osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre. Az ez ügyben való felvilágosítások díjmentesek. Ügyvezetői iroda: Budapest, papnövelde-utca 6. szám alatt.

(12-24.)

(1.)

Krocsák G. Emil,
e. ügyvezető.

„AZIENDA“, O.-F. ELEMI- ÉS BALESET-BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG.

(Részvénytőke: 6 millió frank = 2.400.000 forint aranyban.)

FELHÍVÁS JÉGBIZTOSÍTÁSRA.

A jégkárok elleni biztosítás időszaka közeledvén, bátorkodik az alábbirt vezérügynökség a n. é. biztosító-közönséget általa képviselt intézet igénybevételére, e biztosítási ágban ezennel tisztelettel felhívni.

Az „Azienda“ fennállása óta a biztosító közönség igényei készséges teljesítését tüzte ki feladatául, ugyszintén minden igazságos követelésnek a **dijak olesóságában, a biztosítási feltételek szabadelvűségében, pontos kártérítésben**, mindig oly módon felelt meg, mint azt csupán egy valóban szilárd intézet tenni képes.

E mellett az „Azienda“ **dijai jelentékenyen olesóbbak, mint minden más biztosító intézetéi**, így a biztosító közönségnek azon kettős előny nyújtatik, hogy **egy, a közbizalomban részesülő biztosító intézetenél biztosíthat**, mindazon előnyökben részesítve, melyeket más versenytársak nyújtanak.

A fizetendő díjak, kívánatra, a biztosított termés betakarásáig váltó-fedezet mellett hiteleztetnek.

Miután a díjfizetés **ugyanaz marad, akár most, akár később** történik a biztosítás, a biztosítónak csakis **saját érdekében** fekszik, azt mielőbb megkötve, hogy a biztosítás érvényre jutásával a legelső jégverésnél kárpótlási jogát élvezhesse.

Eziránt, valamint **tűzbiztosításokat** illető közelebbi felvilágosítással legnagyobb készséggel szolgál

az „Azienda“ vezérügynöksége Kolozsvártt.

(14.) 2—3.

Irodahelyiség: Bel-középutcza 21. szám.

PIACZI ÁRAK.

A h e t i v á s á r		Gabona mérték	tisztá buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török-buza	100 kilo		1 köb-meter tűzifa	1 kilo marhahús
h e l y e	n a p j a								széna	szalma		
k r a j c z á r o k b a n												
Bécs	junius	12 metermázsa	900	—	720	790	685	640	—	—	—	—
Budapest	junius	12 „	800	—	630	620	630	520	—	—	—	—
Brassó	junius	11 hektoliter	700	370	370	270	220	420	310	240	240	36
Deés	junius	8 „	660	560	520	—	200	380	620	280	320	28
Fogaras	junius	11 „	600	520	350	—	210	410	400	220	210	28
Gyula-Fehérvár	junius	12 „	640	500	425	—	250	365	450	155	260	40
Kézdi-Vásárhely	junius	9 „	680	540	380	300	220	470	250	90	250	28
Kolozsvár	junius	3 metermázsa	780	—	580	—	520	480	500	200	300	38
Maros-Vásárhely	junius	10 metermázsa	780	560	525	—	495	494	—	—	280	36
Nagy-Szeben	junius	11 hektoliter	590	470	360	—	210	380	240	160	325	40—42
Nagy-Várad	junius	8 „	550	472	435	330	270	368	300	140	350	48
Sepsi-Szent-György	junius	7 „	700	650	375	240	200	420	300	125	125	32
Szász-Régen	junius	10 „	575	480	375	—	200	350	460	260	260	32
Torda	junius	12 „	650	450	450	—	225	350	300	30	250	32